

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 368.330

Непочатенко Олександр Анатолійович

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Уманський національний університет садівництва*

Nepochatenko Oleksandr

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the
Department of Business, Trade and Stock Exchanges
Uman National University of Horticulture
ORCID: 0000-0002-1212-6335*

Колотуха Сергій Миколайович

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Уманський національний університет садівництва*

Kolotukha Serhii

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the
Department of Finance, Banking and Insurance
Uman National University of Horticulture
ORCID: 0000-0002-3614-5047*

Трушевський Олександр Олегович

*здобувач третього освітньо-наукового рівня
вищої освіти (доктор філософії)
Уманського національного університету садівництва*

Trushevskiy Oleksandr

*PhD Student of the
Uman National University of Horticulture
ORCID: 0009-0001-3845-6527*

СУТНІСТЬ СТРАХУВАННЯ ТА МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

THE CONCEPT OF INSURANCE AND METHODOLOGICAL FRAMEWORKS FOR ITS IMPLEMENTATION IN CONTEMPORARY CONTEXT

***Анотація.** Вступ. Страхування є ключовим елементом функціонування фінансової системи, який забезпечує стабільність економічних процесів і надійний захист юридичних та фізичних осіб від ризиків, пов'язаних із непередбачуваними подіями. За сучасних умов, особливо в контексті воєнних викликів, значення страхування в Україні суттєво зростає. Ефективність функціонування цієї сфери значною мірою залежить від наявності та застосування методичних підходів, які сприяють стабільності виробничих процесів і сталому розвитку економіки. Методичні підходи до страхування визначають фінансові потоки між страхувальниками та споживачами страхових послуг, які демонструють тенденцію щорічного зростання. Це, у свою чергу, сприяє розширенню обсягів страхового ринку, впливає на розвиток фондового ринку, банківської системи, а також дозволяє ефективно використовувати страхові резерви та інші інвестиційні ресурси.*

***Мета.** Метою дослідження є оцінка сутності страхування та розробка методичних підходів до його реалізації за сучасних умов у вітчизняній практиці з урахуванням викликів, пов'язаних зі сталим розвитком економіки та під впливом воєнних викликів.*

***Матеріали і методи.** Дослідження базується на діалектичному методі пізнання соціально-економічних явищ, що доповнено системним аналізом, аналітичними методами та узагальненням теоретичних засад. Для оцінки ефективності страхових механізмів використовувалися дані національного та зарубіжного досвіду.*

Результати. У дослідженні визначено, що страхування виступає ефективним механізмом управління ризиками, забезпечуючи фінансову безпеку суб'єктів господарювання та фізичних осіб. Досліджено класифікацію основних систем страхування, які включають обов'язкове та добровільне страхування. Виявлено, що головною причиною страхових інтересів є ризики, особливо для аграрного сектору, залежного від природно-кліматичних умов. Запропоновано алгоритми використання методичних підходів для розвитку страхових продуктів, адаптованих до потреб економіки воєнного періоду.

Перспективи. Подальші наукові дослідження варто спрямувати на розроблення механізмів стимулювання попиту на страхові послуги, удосконалення методик оцінки ризиків для різних галузей економіки, особливо аграрного сектору, та розширення інтеграції страхового ринку з банківською системою для посилення інвестиційної складової.

Ключові слова: страхування, методичні підходи, функції страхування, франшиза, суб'єкти господарювання, ризик, сталий розвиток, договір страхування, доходи, страховий інтерес, відповідальність, страхування, страхувальник, страховик.

Summary. *Introduction. Insurance is a fundamental component of the financial system, ensuring the stability of economic processes and providing reliable protection for legal entities and individuals against risks associated with unforeseen events. In contemporary conditions, particularly in the context of wartime challenges, the significance of insurance in Ukraine has grown substantially. The effectiveness of this sector depends greatly on the availability and application of methodological approaches that contribute to the stability of production processes and the sustainable development of the economy. Methodological approaches to insurance determine financial flows between insurers and consumers of insurance services, which exhibit a consistent trend*

of annual growth. This, in turn, facilitates the expansion of the insurance market, influences the development of the stock market and banking system, and enables the efficient utilization of insurance reserves and other investment resources.

Purpose. The purpose of this study is to evaluate the concept of insurance and to develop methodological approaches for its implementation under modern conditions in domestic practice, taking into account the challenges posed by sustainable economic development and wartime circumstances.

Materials and methods. The study is grounded in the dialectical method of comprehending socio-economic phenomena, supplemented by systemic analysis, analytical methods, and theoretical generalizations. Data from national and international practices were utilized to assess the effectiveness of insurance mechanisms.

Results. The research identifies insurance as an effective mechanism for risk management, ensuring financial security for both business entities and individuals. It examines the classification of core insurance systems, encompassing compulsory and voluntary insurance. The study highlights that the principal driver of insurance interest is risk, particularly in the agricultural sector, which is highly dependent on natural and climatic conditions. Furthermore, the study proposes algorithms for implementing methodological approaches to develop insurance products tailored to the economy's needs during wartime.

Discussion. Further research is proposed to focus on developing mechanisms to stimulate demand for insurance services, refining methodologies for risk assessment across different economic sectors—particularly in agriculture—and expanding the integration of the insurance market with the banking system to strengthen its investment potential.

Key words: *insurance, methodological approaches, insurance functions, deductible, business entities, risk, sustainable development, insurance contract, income, insurance interest, liability, insurance, policyholder, insurer.*

Постановка проблеми. Страхування є одним із основних чинників розвитку національної економіки. Його роль полягає у створенні умов «продуктивного бізнесу», здатного стимулювати господарюючих суб'єктів проводити активнішу політику щодо впровадження інновацій, захищаючи їхню діяльність від несприятливих наслідків та різного роду ризиків. Дієвість методичних підходів страхування сприяють зростанню мотивації щодо розробки нових страхових продуктів, здатних певною мірою мінімізувати страховий ризик, забезпечуючи при цьому захист від збитків при настанні страхового випадку.

Як спосіб мінімізації страхових ризиків страхування за таких умов потребує значних фінансових ресурсів. У процесі формування ринкової інфраструктури страхування суб'єктів господарювання та фізичних осіб набувають особливого значення, оскільки це впливає на розвиток та підвищення інвестиційних можливостей, а також збільшення добробуту нації. Без точної регламентації та без обдуманих законодавчих актів, що визначають порядок страхової компанії та діяльності страхувальників, успішний розвиток ринку страхування неможливий. Цей факт, у свою чергу, диктує необхідність апелювати до можливостей наукового аналізу для дослідження методичних підходів страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення сутності, функцій та методичних підходів до страхування є предметом уваги багатьох науковців, які досліджують різні аспекти розвитку страхового ринку, його фінансової безпеки та правового регулювання. Бондаренко В.А. [1] та Шевчук О. [2] акцентують увагу на правових аспектах страхування, зокрема його функціях як інструмента фінансово-правового

регулювання, зосереджуючись на вдосконаленні законодавчої бази для стимулювання розвитку ринку та забезпечення стабільності фінансової системи. Семіколенова С.В. [3] розглядає класифікацію та групування страхових продуктів, що є важливим для оптимізації роботи компаній та структурування ринку. У свою чергу, Скриль В.В. [4] зосереджується на фінансовій безпеці страхового ринку, наголошуючи на необхідності створення механізмів захисту страховиків від ризиків та забезпечення їхньої платоспроможності. Дослідження Ненно І.М. [5] та Шірінян Л.В. [6] стосуються фінансової стійкості страхових компаній, прогнозування їхнього розвитку та формування резервів для забезпечення довіри клієнтів і стабільності діяльності, відзначаючи стратегічне планування та капіталізацію страховиків у зміцненні їхніх позицій на ринку. Праці Виговської В.В. [7] та інші важливі дослідження висвітлюють теоретичні аспекти функціонування страхового ринку, його взаємодію з іншими фінансовими інституціями та вплив на економічну систему. Це створює підґрунтя для подальших досліджень у напрямку зміцнення фінансової стабільності страхових компаній та адаптації їх до сучасних економічних викликів.

Метою статті є аналіз та оцінка сутності страхування та методичних підходів його реалізації за сучасних умов в Україні в контексті сталого розвитку національної економіки та воєнного періоду.

Матеріали і методи. Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання соціально-економічних явищ. Системний підхід базується на аналітичному методі, що дає змогу проводити аналіз його дієвості як на вітчизняному, так і на зарубіжному досвіді, використовуючи системний аналіз. Загальнотеоретичні методи узагальнення використовувалися для формулювання висновків, структурного аналізу та визначення функцій страхування

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування є одним із ключових фінансових інституцій ринкової економіки та механізмом ефективного захисту інтересів юридичних і фізичних осіб від різноманітних ризиків. Вітчизняний страховий ринок незважаючи на військові дії розвивається динамічно, не відстає від показників зростання більшості провідних країн. В Україні на сучасному етапі існує безліч видів страхування. На сьогоднішній день страхування в Україні – це галузь страхування, в якій об'єктом страхових відносин виступають інтереси юридичних і фізичних осіб у різних видах (наприклад, будівлі, споруди, обладнання, сільськогосподарські посіви, тварини та інші біологічні активи, зокрема суб'єкти аграрного бізнесу тощо). Розвиваючись швидкими темпами, вітчизняне страхування великою мірою залежить від зовнішніх та внутрішніх потрясінь, зокрема військових дій.

Із завершенням військових подій, страхування має перспективу стати одним із основних чинників захисту інтересів фізичних та юридичних осіб, які мають в своєму розпорядженні об'єкти для страхування. У суспільстві, з недостатнім розвитком ринкової економіки, страхування відіграє важливу і багатосторонню роль. При настанні несприятливих подій у суб'єктів господарювання та фізичних осіб виникає необхідність убезпечити себе, шляхом страхування, а можливість покриття їх шкоди, завдяки страхового захисту. З огляду на це, виникає потреба в послугах страхування, які страхові компанії здатні надати, переслідуючи свої інтереси – отримання доходу від страхової діяльності.

Головною причиною виникнення страхових інтересів є ризикований характер суспільного виробництва, особливо для суб'єктів аграрного бізнесу виробництво в яких залежить від природно – кліматичних умов. За умови настання або ймовірності настання несприятливих подій, що призводять до збиткової діяльності суб'єктів господарювання, а при суттєвих втратах, виникає фінансова неспроможність виникає потреба у

створенні системи фінансових гарантій, які зможуть забезпечувати відшкодування збитків у разі аварій, пожеж, стихійних лих, посухи, градобобою, замерзання посівів. Варто зауважити, що страхова діяльність, страховий інтерес, страхова премія, страхова франшиза, страховий ринок, страхові продукти, суброгація, збитки, функції страхування лих та інших непередбачених подій, здатні позитивно вплинути на фінансову діяльність господарюючого суб'єкта, забезпечуючи безперебійний процес виробництва функціонування на самофінансуванні і самоокупності [1].

Страхування, як економічна категорія, є системою економічних відносин, функцією якого є застосування форм і методів формування цільових фондів грошових коштів, з використанням їх на відшкодування шкоди при різних ризикових подіях і надання допомоги фізичним і юридичним особам при настанні непередбачуваних страхових подій. Страхування виступає, з одного боку, видом діяльності, що приносить дохід, а з іншого боку, засобом захисту бізнесу та добробуту фізичних осіб [2].

Доходи від страхової діяльності, від інвестиційних вкладень, які мають статус тимчасово вільних коштів в об'єкти невиробничої та виробничої сфер діяльності, банківські депозити та інші засоби прибутковості – все це є джерелами прибутку страхової компанії. Дієвим механізмом страхування, спрямованим на стимулювання юридичних осіб - виробників до використання страхового механізму як захисту своїх інтересів у разі стихійних лих чи форс – мажорних обставин, є державна підтримка щодо відшкодування збитків від стихійних лих.

Важливе значення при проведенні дослідження має класифікація систем страхування за різними його ознаками. Можна виокремити кілька основних систем страхування (табл.1), де кожний із перелічених видів страхування має в своїй основі різного роду методичні підходи, здатні встановлювати алгоритм страхових ситуацій.

Таблиця 1

**Класифікація видів за об'єктами та методичними підходами
страхування**

Види страхування	Об'єкт страхування	Поширення страхування	Методичні підходи страхування
Обов'язкове страхування (особисте)	особисте страхування від нещасних випадків на транспорті, страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	страхування життя; від нещасних випадків; медичне страхування	обґрунтовування методичних підходів та алгоритму надання субсидій за страховими преміями від ризику втрати або загибелі в результаті надзвичайних ситуацій з урахуванням дії програм страхування;
Майнове	товарно - матеріальні цінності та майнові інтереси страхувальника, біологічні активи	страхування майна суб'єктів виробництва, аграрне страхування; страхування майна громадян, зданого в оренду; транспортне страхування	розроблення методології розуміння надзвичайних ситуацій природного характеру для механізму майнового страхування;
Страхування економічних ризиків	власність юридичних та фізичних осіб	страхування на випадок шкоди, заподіяної стихійним лихом; природно - кліматичними умовами, від втрати прибутку; від інфляції	формування фонду достатнього обсягу страхових резервів у межах об'єднання страховиків;
Страхування громадянської відповідальності	страхування цивільної відповідальності передбачає відшкодування збитків, що виникли з вини страхувальника	страхування цивільної відповідальності власників автотранспорту.	розроблення програм страхування з урахуванням щільності страхування, субсидування з урахуванням катастрофічних ризиків.

	(тобто особи, яка уклала договір), життю, здоров'ю або майну громадян, майну підприємств, а також навколишньому природному середовищу		
--	---	--	--

Джерело: розроблено та побудовано авторами

Важливу роль сутності страхування та методичних підходів його реалізації за сучасних умов як економічної категорії виконують функції, здатні задовольнити функціонування страхових компаній. Теоретично можна виокремити наступні функції страхування: компенсаційну, накопичувальну, попереджувальну та інвестиційну.

Компенсаційна функція страхування полягає у забезпеченні страхового захисту юридичних та фізичних осіб у формі відшкодування збитків при настанні несприятливих подій, що є об'єктом страхування. Накопичувальна функція забезпечується страхуванням життя дає змогу мати обумовлену договором страхову суму. Банки також здійснюють накопичувальну функцію, але, на відміну від страховиків, вони виплачують регулярні доходи власникам вкладів у вигляді відсотків, а страховики переважно лише разові компенсації.

Попереджувальна функція страхування безпосередньо не пов'язана із здійсненням страхової діяльності. Вона функціонує на попередження страхового випадку та зменшення збитків. Страхові компанії зацікавлені в тому, щоб страхових випадків відбувалося якнайменше, оскільки це скорочує страхові виплати. З огляду на це страхові компанії вживають заходи щодо запобігання нещасним випадкам та пом'якшенню наслідків стихійних лих. Інвестиційна функція страхування реалізується через розміщення тимчасово вільних коштів у цінні папери, депозити банків, нерухомість.

З розвитком страхового ринку роль інвестиційної функції зростає. Така й світова тенденція, що позиціонує страхові компанії як інституційні, що мобілізують капітал. З огляду на це, страхові компанії надають можливість інвесторам здійснювати їх діяльність з найменшими ризиками і водночас спрямовувати свою діяльність як більш затребувану та популярну, сприяючи при цьому зростанню інвестиційних обсягів у всіх галузях національної економіки.

Можливістю зниження фінансових втрат учасників ринку від різноманітних надзвичайних ситуацій характеризується запобіжна функція. Ця функція реалізується за декількома напрямками, зокрема сприяє формуванню резервів запобіжних заходів та передбачає вимогу страхових компаній від застрахованих осіб в обов'язковому порядку здійснювати окремі заходи, які спрямовані на зниження ймовірності настання несприятливих подій [4].

За ринкових умов функціонування фінансової системи великою мірою залежить від дієвості страхових компаній роль яких полягає в наступному:

- є платником податків, спрямовуючи грошові ресурси до бюджетної системи на державному та місцевому рівнях;
- ресурси ринкових суб'єктів господарювання спрямовуються на страхування у разі покриття непередбачених витрат;
- накопичені, зайві ресурси резервуються для створення системи майбутніх накопичень, інвестуються найвигіднішим чином, що зміцнює фінансову систему країни та національну економіку загалом.

Страхові компанії та їх сукупна страхова діяльність є необхідною ланкою економічної системи. Її важливість полягає у наданні можливостей зниження фінансових та інших ризиків у разі ризикової ситуації. Послуги страхування стимулюють мале та середнє підприємництво на ідейний «поштовх», застрахований ризик, у разі здійснення якого господарюючий

суб'єкт не залишається повним банкрутом, а продовжує інноваційну діяльність. Усе це позитивно позначається на розширенні економічного потенціалу країни.

Активи страхових компаній щодо запобіжних заходів формуються внаслідок перерахування частини коштів від одержаних премій страхування (внесків) до страхового фонду для накопичення у майбутньому періоді. Такі заходи суттєво знижують ризик настання несприятливих подій, знижують ймовірність фінансових втрат страхової компанії на відшкодування збитків з випадків страхування.

Результати проведеного дослідження щодо методичних підходів страхування дають можливість акцентувати факти, що в результаті розвитку ринкових відносин та економічної системи, загалом, завдання та роль страхування значно розширюються. Роль страхування слугує механізмом регулювання відтворювальних процесів, є інструментом, що безперервно забезпечує стабільність нарощування суспільного виробництва, досягнення результатів та захист інтересів бізнесу та добробуту фізичних осіб.

Досліджуючи категорію страхування, як спосіб страхового захисту, варто виокремити окремі сутнісні ознаки (табл.2).

Таблиця 2

Сутнісні ознаки страхування як способу страхового захисту

Сутнісна ознака	Опис
Об'єктивна необхідність страхування	- збитки від форс-мажорних несприятливих подій є причиною страхування, мета якого полягає у компенсації цих збитків; - страхування базується на випадкових подіях.
Компенсація збитків	страхування здійснюється між учасниками страхування, забезпечуючи захист їхніх інтересів.
Вирівнювання збитків	забезпечується шляхом формування страхового фонду за рахунок внесків учасників та його використання для компенсації збитків, здійснюючи перерозподіл коштів.

Джерело: розроблено авторами

Перерозподіл коштів відбувається в межах страхового фонду, коли учасник здійснює внесок у фонд, а виплати з нього отримують лише ті особи, у яких з'явилася потреба у цих коштах у разі несприятливої події [5, с. 47-54].

З розвитком ринкових відносин змінюється як економічна система держави так і система страхування, відповідно до сучасних вимог з метою стабільного розвитку процесу суспільного виробництва, залишаючись затребуваним засобом захисту інтересів фізичних та юридичних осіб [6, с. 173]. Важливе значення при проведенні дослідження має визначення сутності страхувальника. Це дієздатна юридична чи фізична особа, яка уклала страховий договір зі страховиком та сплачує йому певну суму (страховий внесок, премію) за передачу відповідальності щодо нанесеного певного ризику [7].

Страховик – юридична особа, створена відповідно до законодавства України для здійснення операцій страхування, перестрахування, взаємного страхування, яка отримала ліцензію на ведення страхової діяльності [7].

Важливе значення має майнове страхування, яке в економічному аспекті передбачає створення особливого фонду страхування, призначеного для відшкодування збитків його учасникам, в результаті настання несприятливої події. Страхувальниками можуть виступати не лише власники майна, а й інші юридичні, фізичні особи, які відповідають за його безпеку. Майнове страхування є однією з ключових категорій у системі страхування, яка охоплює різні аспекти захисту майнових інтересів. Його складові визначаються залежно від об'єктів страхування та характеру ризиків, пов'язаних із власністю, відповідальністю або підприємницькою діяльністю (табл. 3).

Складові майнового страхування та їх характеристика

Складова майнового страхування	Об'єкт страхування	Характеристика
Страхування цивільної відповідальності	майнові інтереси, пов'язані з обов'язком відшкодувати шкоду іншим особам;	забезпечує захист у випадках, коли страхувальник має компенсувати шкоду, заподіяну іншим особам через свої дії або бездіяльність.
Страхування майна	майнові інтереси, пов'язані з володінням, користуванням, розпорядженням майна;	забезпечує компенсацію збитків у разі пошкодження, втрати або знищення майна, що належить страхувальнику.
Страхування підприємницьких ризиків	майнові інтереси, пов'язані із здійсненням підприємницької діяльності;	захищає бізнес від ризиків, пов'язаних із можливими збитками через форс-мажорні обставини або інші несприятливі події в процесі господарювання.

Джерело: побудовано авторами на основі [8]

За договором майнового страхування страховик зобов'язаний при настанні несприятливої події відшкодувати страхувальнику збитки в межах зазначеної суми в договорі, заподіяні їх застрахованим майновим інтересам. Договір майнового страхування відрізняється від інших договорів страхування тим, що полягає у компенсаційному характері страхового покриття. Страхувальник купує гарантію відшкодування завданих їм реальних збитків, що мають певну матеріальну оцінку [9].

Страхування майна призначене для покриття ризиків загибелі, пошкодження або часткової втрати застрахованого майна, для ризиків виникнення цивільної відповідальності у разі заподіяння шкоди життю, здоров'ю, майну перед третіми особами та для ризиків зі збитків від приватної діяльності з включенням ризику неотримання очікуваних доходів. В основу компанії майнового страхування закладено концепцію відшкодування, яка передбачає, що мета надання страхового захисту полягає в тому, щоб страхувальник після настання страхового випадку, володів таким же фінансовим становищем, в якому він перебував перед

настанням страхової події. Концепція відшкодування, якою керується страхувальник, виключає отримання будь-якої вигоди. Страховик може лише компенсувати збитки, завдані застрахованим об'єктам.

Багаторічною практикою у майновому страхуванні було вироблено загальні правила надання страхового захисту, які виражаються такими принципами:

- **принцип страхового інтересу** передбачає, що об'єкт у майновому страхуванні може бути застрахований як на користь страхувальника, так і на користь вигодонабувача, який має юридично обґрунтований інтерес у збереженні цього майна;
- **принцип страхової франшизи** полягає в реалізації власної участі страхувальника в компенсації збитків через механізм франшиз, де франшиза — це фіксована сума збитків, яка не підлягає відшкодуванню за договором страхування та встановлює мінімальну межу відповідальності страховика;
- **принцип укладання декількох договорів** передбачає укладення декількох договорів щодо одного й того ж об'єкта страхування на сукупну суму страхування, що перевищує страхову вартість застрахованого об'єкта. Страхувати той самий ризик у різних страхових компаніях законодавчо не заборонено, але з умовою, що загальна сума страхування за всіма договорами не повинна перевищувати страхової вартості. При завищеній страховій сумі до підписання чергового договору страхування вона має бути зменшена з урахуванням страхової вартості, інакше договір вважається нерентабельним [10, с. 7-11];
- **принцип суброгації** виокремлює у страховій діяльності ще одне важливе визначення. Суброгація — різновид уступки права. Наприклад, перехід до страховика на підставі відповідного акту права вимоги, яке страхувальник має щодо особи, винної у

збитках. [12]. Це право поширюється на страховика лише на суму фактично виплаченого ним страхового відшкодування. Право страховика на суброгацію включає право на пред'явлення регресного позову до особи, відповідальної за збитки, відшкодовані страховиком. Внаслідок суброгації страховик заміщає страхувальника у його правах вимоги. Крім цього, до суброгації включається право на розпорядження постраждалим майном, за яке виплачено страхове відшкодування.

Для розвитку страхового ринку варто, щоб заходи щодо розвитку системи економічних стимулів щодо збільшення попиту на страхування забезпечувалися співтовариством страхування у тісному взаємозв'язку з аналізом та дослідженням економічного стану в країні. Системи практично застосовних стимулів, здатних найбільшою мірою сприяти розвитку та розширенню страхового ринку. На сьогоднішній день перед вітчизняними та зарубіжними страховиками стоїть завдання стимулювання попиту страхування. Можливість адміністративного стимулювання попиту із запровадженням нових видів обов'язкового страхування у вітчизняних страховиків є, тоді як у західних колег такі можливості обмежені. Таке обмеження зарубіжних страхових компаній останніми роками проявляється тиском з боку юридичних, інвестиційних, банківських, лізингових та торгових компаній, які надають фінансові послуги у складі з іншими необхідними послугами, інакше кажучи, відбувається боротьба за клієнта-покупця. Також спостерігається тенденція появи неспеціалізованих на страхуванні компаній із прямим виходом ринку страхових послуг.

Важливо, що і зарубіжні, і вітчизняні страхові компанії, конкуруючи між собою, починають виходити за рамки здійснення виключно страхових операцій. Вони надають ширший спектр додаткових послуг, перетворюючись на сервіс-провайдерів, зі здійсненням страхових, фінансово-посередницьких, консультаційних, фінансово-інвестиційних та

інших видів послуг. Внаслідок цього, нині, внаслідок чинних функцій страхової системи формуються нові учасники ринку, які беруть участь у сфері страхування, а й у інших сферах.

Основна тенденція розвитку вітчизняного ринку страхування визначається інтеграцією страхових компаній разом із банківськими установами як загальних проєктів із продажу страхових полісів через банківську мережу. З огляду на це, за сучасних умов недостатньо порушено питання щодо розширення складу страхових портфелів у Україні, оскільки ще існує незадоволений попит на класичні портфелі страхування. Практично не залишилося вільних місць для страхових компаній на заході, тому страховики забезпечують своє місце на ринку протягом десяти років. Вітчизняні компанії, на відміну зарубіжних компаній, спроможні продавати як класичні, і нові комбіновані продукти страхування.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Страхування є платною послугою, що надається страховиком страхувальнику. Платою за послугу виступає страховий внесок страхувальника, який варто внести страховику за договором. Розглянувши сутність страхування, можна відмітити, що воно виникло в результаті настання несприятливої події. Питання вдосконалення страхування набувають особливого значення в міру зміцнення ринку страхування. Створення приватної власності, відокремлених недержавних суб'єктів господарювання та дозвіл приватного підприємництва спричинило виникнення нових страхових інтересів, формування комерційного страхового ринку та розширення об'єктивного платоспроможного попиту. Для вдосконалення методичних підходів щодо страхування варто проводити дослідження в наступних напрямках:

- розроблення методології розуміння надзвичайних ситуацій природного характеру для механізму страхування;

- обґрунтовувати механізм та алгоритму надання субсидій за страховими преміями від ризику втрати або загибелі в результаті надзвичайних ситуацій з урахуванням дії програм страхування;
- формувати фонд достатнього обсягу страхових резервів у межах об'єднання страховиків;
- розроблення програм страхування з урахуванням щільності страхування, субсидування з урахуванням катастрофічних ризиків.

Література

1. Бондаренко В.А. Функції страхування як об'єкт фінансово-правового регулювання. *Соціально-правові студії*. 2021. Вип. 3 (13). С. 163-168.
2. Шевчук О. Сутність страхування як інституту фінансового права. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 4 (12).
3. Сєміколенова С. В. Особливості застосування класифікацій та групувань у страховій діяльності України. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2011. Том. 120. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/94ef77a7-1965-4241-8993-e67ca5c13a4b/content> (дата звернення: 15.01.2025).
4. Skryl V. Фінансова безпека страхового ринку України. *Економіка і регіон Economics and Region*. 2023. 3(90). С. 126–138. [https://doi.org/10.26906/EiR.2023.3\(90\).3038](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.3(90).3038).
5. Нєнно І.М. Прогнозування фінансового розвитку страхової компанії. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2008. Т.12. Вип. 21, ч. І. С. 47-54.
6. Шірінян Л. В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 9(75). С. 173-178.
7. Виговська В. В. Теоретичні аспекти визначення сутності страхового ринку. *Науковий вісник Полісся*. 2015. №4 (4). С. 124-131.

8. Верховна рада України. Майнове страхування та особливості його податкового обліку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p1186697-02#Text> (дата звернення: 15.01.2025).
9. Wikilegalaid. Поняття договору страхування. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php> (дата звернення: 15.01.2025).
10. Ненно І. М. Фінансове забезпечення розвитку страховика. *Культура народів Причорномор'я*. 2008. № 151. С. 7-11.
11. DLF. Договір страхування в Україні: суброгація. 2023. URL: <https://dlf.ua/ua/dogovir-strahuvannya-v-ukrayini-subrogatsiya/> (дата звернення: 15.01.2025).

References

1. Bondarenko V.A. (2021). Funktsii strakhuvannia yak ob'iekt finansovo-pravovoho rehuliuvannia [Insurance functions as an object of financial and legal regulation]. *Sotsialno-pravovi studii – Socio-legal studies*, 3 (13) [in Ukrainian].
2. Shevchuk O. (2017). Sutnist strakhuvannia yak instytutu finansovoho prava [The essence of insurance as an institution of financial law]. *Aktualni problemy pravoznavstva – Current issues of jurisprudence*, 4(12) [in Ukrainian].
3. Siemikolenova S. V. (n.d.). Osoblyvosti zastosuvannia klasyfikatsii ta hrupuvan u strakhovii diialnosti Ukrainy [Peculiarities of application of classifications and groupings in the insurance activity of Ukraine]. *Naukovi zapysky NaUKMA – Scientific Notes of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 120. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/94ef77a7-1965-4241-8993-e67ca5c13a4b/content> [in Ukrainian].
4. Skryl V. (2023). Finansova bezpeka strakhovoho rynku Ukrainy [Financial security of the Ukrainian insurance market]. *Ekonomika i rehion –*

Economics and Region, 3(90), 126–138.
[https://doi.org/10.26906/EiR.2023.3\(90\).3038](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.3(90).3038) [in Ukrainian].

5. Nienno I.M. (2008). Prohnozuvannia finansovoho rozvytku strakhovoi kompanii [Forecasting the financial development of an insurance company]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia – Market economy: modern theory and practice of management*, 12(21(1)), 47-54 [in Ukrainian].

6. Shirinian L. V. (2007). Finansova nadiinist i finansova stiikist strakhovykiv [Financial reliability and financial stability of insurers]. *Aktualni problemy ekonomiky – Current problems of economy*, 9(75), 173-178 [in Ukrainian].

7. Vyhovska V. B. (2015). Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti strakhovoho rynku [Theoretical aspects of defining the essence of the insurance market]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissya*, 4 (4), 124-131 [in Ukrainian].

8. Verkhovna rada Ukrainy. Mainove strakhuvannia ta osoblyvosti yoho podatkovoho obliku [Property insurance and peculiarities of its tax accounting]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p1186697-02#Text> [in Ukrainian].

9. Wikilegalaid. Poniattia dohovoru strakhuvannia [The concept of an insurance contract]. Retrieved from <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php> [in Ukrainian].

10. Nienno I. M. (2008). Finansove zabezpechennia rozvytku strakhovyka. Kultura narodiv Prychornomor'ia [Financial support for the development of the insurer]. *Kultura narodiv Prychornomor'ia – Culture of the Black Sea peoples*, 151, 7-11 [In Ukrainian].

11. DLF (2023). Dohovir strakhuvannia v Ukraini: subrohatsiia [Insurance contract in Ukraine: subrogation]. Retrieved from <https://dlf.ua/ua/dogovir-strahuvannya-v-ukrayini-subrogatsiya/> [in Ukrainian].